

ارائه مدل پیچیدگی شرکت‌ها و پیامدهای آن

سید مهدی رضوی خسروشاهی^۱

دانشجوی دکتری حسابداری، دانشکده اقتصاد، مدیریت و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

دکتر رسول برادران حسن‌زاده^۲

دانشیار گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد، مدیریت و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

دکتر مهدی زینالی^۳

استادیار گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد، مدیریت و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

(تاریخ دریافت: ۳ آبان ۱۳۹۹؛ تاریخ پذیرش: ۱۲ مرداد ۱۴۰۰)

توسعه‌های دانش محور اخیر در اقتصاد کشور و بازارها تاثیر گسترده‌ای بر رویه‌های حسابداری و اطلاعات مالی و فرآیند گزارشگری مالی توسط شرکت‌ها برجای نهاده است. پیچیدگی شرکت‌ها یکی از عوامل مهمی است که استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی با آن مواجه هستند. پیچیدگی می‌تواند استخراج و استفاده از اطلاعات مالی مورد نیاز را مختل کند و یا اتخاذ تصمیم را با موانع و ابهاماتی رو به رو سازد. هدف پژوهش حاضر ارائه الگوی جامع پیچیدگی شرکت‌ها به روش کیفی داده‌بنیان است. جامعه آماری پژوهش خبرگان صاحب‌نظر در زمینه پیچیدگی شرکت‌ها شامل پژوهشگران، مدیران مالی یا تهیه‌کنندگان اطلاعات حسابداری، حسابرسان و استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری است. نتایج پژوهش نشان داد که پیچیدگی شرکت‌ها می‌تواند پیامدهایی از قبیل قیمت‌گذاری نادرست سهام، افزایش عدم‌تقارن اطلاعاتی، دستکاری و مدیریت سود، کاهش کارایی سرمایه‌گذاری، ایجاد تاخیر در تصمیم‌گیری‌ها و کاهش اعتماد عمومی داشته باشد. در این مدل عوامل علی و راهبردهای پیچیدگی شرکت‌ها ارائه شدند که در بستر عوامل زمینه‌ای و شرایط مداخله‌گر بیان شده بوجود می‌آیند.

واژه‌های کلیدی: پیچیدگی شرکت، نظریه داده بنیان، پیامدهای پیچیدگی، خبرگان.

¹ razavi@iauosku.ac.ir

² baradaran313@iaut.ac.ir

³ zeynali@iaut.ac.ir

مقدمه

پیچیدگی همواره تاثیر عمده و پراهمیت در همه زمینه‌های علمی و فنی داشته است. هر چند بشر از آغاز تا به امروز، به صورتی پیوسته با این مشکل بزرگ دست به گریبان بوده است، امروزه، ظهور و نمود پیچیدگی رشد و شیوعی چنان روزافزون و سریع به خود گرفته است، که بسیاری قرن جدید را سده پیچیدگی^۱ نام نهاده‌اند. با آنکه هنوز تعریف فراگیر برای این پدیده میسر نگردیده است، شاید رایج‌ترین تعریف تقریبی پیچیدگی را بتوان این‌گونه بیان کرد، هرگاه مجموعه‌ای متشکل از عوامل متعدد و گوناگون در مقیاس‌های متفاوت وجود داشته باشد و وابستگی ذاتی و جدایی‌ناپذیر بین این عوامل برقرار باشد و بالاتر از همه این‌ها اگر امکان حذف یا تقسیم‌بندی مولفه‌ها به عوامل جزئی‌تر ممکن نباشد با پیچیدگی مواجه هستیم. همچنین غیرخطی بودن رفتار مجموعه در همه مقیاس‌ها از شرایط لازم برای وجود پیچیدگی است. پیچیدگی شرکت کلیه عواملی است که فرآیند عادی استخراج و درک اطلاعات از گزارش‌های مالی را برای استفاده‌کنندگان از اطلاعات مشکل، زمان‌بر و هزینه‌بر می‌نماید. توسعه‌های محیط کسب و کار و همچنین حرفه حسابداری بطور گسترده‌ای اطلاعات مالی و روش‌های تهیه آن را تحت تاثیر قرار داده است. یکی از مسئولیت‌های اصلی مدیریت، تهیه گزارشات مالی است بطوری که ضمن رعایت چارچوب‌های گزارشگری مالی و الزامات آن، تصویری منصفانه و درست و قابل درک از امورات شرکت ارائه نماید [۲۱]. پیچیدگی در برخی شرکت‌ها ممکن است بصورت ذاتی وجود داشته باشد. در مواردی هم مدیران با ایجاد عمدی پیچیدگی تلاش می‌کنند مانعی برای درک محتوای گزارش‌های مالی ایجاد کنند. این تلاش زمانی صورت می‌پذیرد که نتایج عملکرد مدیریت ضعیف باشد.

پیچیدگی بر اساس دیدگاه ذینفعان مختلف می‌تواند ابعاد مختلفی داشته باشد و بطور متفاوتی تعریف شود. کمیته مشورتی بهبود گزارشات مالی بورس اوراق بهادار ایالات متحده^۲، پیچیدگی را بعنوان دشواری در درک و بکار بردن موارد ذیل در متن گزارشات مالی ذکر می‌نماید که شامل برقراری ارتباط میان جنبه‌های اقتصادی یک داد و ستد با اصول پذیرفته شده عمومی حسابداری، درک جنبه‌های اقتصادی یک داد و ستد توسط کاربران و وضعیت کلی مالی و نتایج یک شرکت، سایر اجزا تشکیل‌دهنده حسابرسی، تجزیه تحلیل و تنظیم صورت‌های مالی می‌باشد. پیچیدگی می‌تواند بطور موثری بر ارتباطات میان شرکت و ذینفعان آن اثر بگذارد و باعث ایجاد ناکارایی در چرخه گزارشگری مالی گردد [۹]. در برخی شرایط بدلیل ماهیت کسب و کار پیچیدگی اجتناب‌ناپذیر است این در حالی است که لازم است پیچیدگی‌های غیرضروری^۳ در گزارشگری مالی شناسایی و راه‌حل‌های جایگزین معرفی و به کار گرفته شود.

¹ Complexity Century

² SEC Advisory Committee on Improvements to Financial Reporting

³ Unnecessary complexity

هیات تدوین استانداردهای حسابداری^۱ در بیانیه منتشر شده در سال ۲۰۰۸ اعلام نمود که تعدد ابزارهای اندازه‌گیری مالی، حسابداری پوشش ریسک، دامنه استانداردهای حسابداری در خصوص ابزارهای مالی و عدم شناخت آنها، افشا و سایر موضوعات از قبیل ویژگی‌های واحد حسابداری، تعدد محصولات شرکت، تحصیل واحد اقتصادی توسط واحد اقتصادی دیگر می‌تواند منجر به پیچیدگی اطلاعات حسابداری گردد [۱۹].

پیچیدگی صورت‌های مالی ممکن است به دلیل پیچیدگی ماهیت معاملات شرکت، پیچیدگی کسب و کار و یا پیچیدگی استانداردهای گزارشگری ایجاد شود. در چنین شرایطی اثرات منفی پیچیدگی گزارش‌های مالی متاثر از انتخاب رویه‌های حسابداری از سوی مدیران نمی‌باشد در نتیجه اگر پیچیدگی صورت‌های مالی باعث تضعیف کیفیت محیط اطلاعاتی شود، تئوری‌های اقتصادی پیشنهاد می‌کند مدیران از شیوه‌های دیگر افشا برای بهبود محیط اطلاعاتی استفاده نمایند. زمانی که شرکت‌ها در کسب و کار پیچیده وارد می‌شوند و یا استانداردهای گزارشگری پیچیده را به کار می‌برند سرمایه‌گذاران ممکن است در درک محتوا دچار مشکل شوند. با توجه به این مسائل و در برخی موارد مشکلات پیش‌بینی آنها، مدیران ممکن است اطلاعات اضافی برای کمک به سرمایه‌گذاران در درک بهتر نتایج عملیات ارائه کنند. صورت‌های مالی پیچیده نیاز به زمان و تلاش بیشتری برای استخراج اطلاعات مربوطه دارد که باعث می‌شود سرمایه‌گذاران هزینه بیشتری برای تجزیه تحلیل صرف کنند [۲۵]. کمیسیون بورس اوراق بهادار ایالات متحده^۲ بیانیه ای را در سال ۱۹۶۹ منتشر کرد و اظهار نمود که سرمایه‌گذاران به طور متوسط نمی‌توانند به راحتی اطلاعات مالی شرکت‌ها را درک نمایند و توصیه نمود که شرکت‌ها از ارائه‌های غیرمعمول، طولانی و پیچیدگی‌های غیر ضروری اجتناب کنند [۱۲].

با توجه به اهمیت و نقش پیچیدگی شرکت‌ها و پیامدهای آن، این نیاز وجود دارد، الگوی مفهومی برای پیچیدگی شرکت‌ها ارائه شود که با شرایط اقتصادی ایران سازگار باشد. پیچیدگی شرکت‌ها ابعاد مختلفی دارد و بطور مستقیم قابل اندازه‌گیری نیست ولی عواملی موثر بر پیچیدگی وجود دارد که به کمک این عوامل می‌توان اقدام به اندازه‌گیری پیچیدگی شرکت‌ها نمود. در این پژوهش هدف این است که به کمک نظر خبرگان و پیشینه پژوهشی موجود، مجموعه نسبتاً کامل از راهبردها و پیامدها در موضوع پیچیدگی شرکت‌ها ارائه گردد تا مبانی نظری در این خصوص بهبود یابد. تحقیق حاضر به دنبال پاسخگویی به سوال‌های زیر می‌باشد.

۱- مؤلفه‌های اثرگذار بر پیچیدگی شرکت کدام اند؟

۲- الگوی پیچیدگی شرکت‌ها چگونه است؟

۳- پیامدهای پیچیدگی شرکت‌ها چیست؟

مروری بر پیشینه پژوهش

¹ IASB 2008

² SEC

دیسوازو و همکاران [۱۵] پیچیدگی زبان افشا در گزارشگری مالی را مورد بررسی قرار دادند. بر اساس یافته‌های این تحقیق مدیران در مواجهه با عملکرد ضعیف، افشای اطلاعات حسابداری را عمداً به روشی پیچیده‌تر انجام می‌دهند. این پیچیدگی اطلاعات را برای استخراج و تصمیم‌گیری دشوارتر می‌کند بنابراین کاهش خوانایی و قابلیت درک اطلاعات در حکم سایه‌ای برای اطلاعات مالی شرکت خواهد بود. این پدیده از نظر تئوری فرضیه انسداد مدیریتی^۱ یا فرضیه ایجاد ابهام عمدی مدیریتی نامیده می‌شود.

چاچایلا و همکاران [۱۳] به بررسی پیچیدگی استانداردهای گزارشگری مالی و وجود تخصص حسابداری پرداختند. یافته‌های این تحقیق نشان داد پیچیدگی گزارشگری مالی با تخصص حسابداری در هیات مدیره و کمیته حسابرسی رابطه مثبت دارد. همچنین تخصص حسابداری رابطه بین پیچیدگی گزارشگری مالی و نتایج گزارشگری منفی را کاهش می‌دهد. همچنین پیچیدگی گزارشگری مالی می‌تواند از پیچیدگی عملیات شرکت، استانداردهای گسترده حسابداری و اختیار مدیر در رابطه با انتخاب نوع زبان گزارشگری و میزان استفاده از آن بوجود می‌آید.

هوپی تاش [۱۷] به بررسی ارتباط بین پیچیدگی گزارش حسابداری^۲ اندازه‌گیری شده مبتنی بر XBRL و رفتار تحلیل گران مالی نموده است. نتایج نشان داد تحلیل گران علاقه کمتری برای پوشش شرکت‌ها با اطلاعات حسابداری پیچیده دارند. علاوه بر این پیچیدگی ابزار مشتقه، ارزش منصفانه و حسابهای بازنشستگی رابطه منفی با دقت پیش بینی دارد.

واین و همکاران [۲۵] در پژوهشی به مطالعه رابطه پیچیدگی صورتهای مالی و افشا اختیاری پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد شرکت‌هایی که تحت تاثیر استانداردهای حسابداری پیچیده قرار گرفتند (مثل SFAS133 و SFAS157) افشای داوطلبانه خود را به میزان بیشتری نسبت به شرکت‌هایی که تحت تاثیر نبوده اند افزایش دادند.

موتیسو و کاماوا [۲۳] عوامل موثر بر پیچیدگی در تهیه گزارشات مالی را در صنعت بانکداری مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های این پژوهش نشان داد دخالت مدیریت، کمبود رهنمودها در تفسیر و به روز رسانی مکرر استانداردها به عنوان چالش‌های اصلی در تهیه گزارشات مالی مشخص شدند.

میلر [۲۲] به بررسی اثر پیچیدگی گزارشگری مالی بر رفتار تجاری سرمایه‌گذاران پرداخت. یافته‌های پژوهش نشان داد که وجود زمینه‌ها با پیچیدگی بیشتر با کاهش سطح فعالیت تجاری در سطح کل ارتباط دارد و این رابطه به دلیل کاهش فعالیت‌های تجاری سرمایه‌گذاران کوچک در این شرایط می‌باشد. ایزدرو و رونیک [۲۰] به بررسی چگونگی تاثیر انگیزه‌های گزارشگری شرکت و عوامل نهادی به کیفیت گزارشات حسابداری در ۲۶ کشور پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد کیفیت اطلاعات حسابداری با حضور ساز و کارهای نظارتی قوی از طریق تمرکز مالکیت، نظارت تحلیل گران، حسابرسی‌های اثر بخش، نیاز برای تامین مالی خارجی و اهرم افزایش می‌یابد. در سطح کشور، اطلاعات حسابداری برای شرکت‌هایی

¹ Management obfuscation hypothesis

² Accounting report complexity

که سطوح بالاتر توسعه، پیچیدگی کسب و کار بالا و بازار جهانی دارند با محیط‌های نظارتی قوی‌تر بهبود می‌یابند.

هودر و همکاران [۱۶] در پژوهشی به بررسی تاثیر پیچیدگی اطلاعاتی و صورت‌های مالی بر پیش بینی جریان نقدی توسط تحلیل گران نمود. در این پژوهش ابتدا شاخصی به نام E_t تعریف گردید که قدر مطلق تفاوت میان جریان نقد واقعی هر سهم برای سال مورد نظر و میانگین جریان نقدی پیش بینی شده توسط تحلیل گران برای هر سهم است. نتایج پژوهش نشان داد که خطای پیش بینی تحلیل گران با پیچیدگی اطلاعات مربوط به پیش بینی ارتباط مثبت دارد.

صالحی و همکاران [۷] در پژوهشی به بررسی تاثیر پیچیدگی اطلاعات حسابداری بر تاخیر ارائه صورت‌های مالی حسابرسی شده و عدم تقارن اطلاعاتی با تاکید بر نقش کیفیت حسابرسی پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد پیچیدگی اطلاعات حسابداری تاثیر معناداری بر مدت زمان فرآیند صورت‌های مالی توسط شرکت‌ها ندارد ولی منجر به افزایش تاخیر در مدت زمان فرآیند حسابرسی می‌گردد. همچنین اثر تعاملی تخصص حسابرس و پیچیدگی اطلاعات حسابداری با تاخیر در مدت زمان فرآیند گزارش حسابرسی رابطه منفی معناداری دارد.

ایزدی نیا و همکاران [۱۱] به بررسی تاثیر پیچیدگی حسابداری و شفافیت گزارشگری مالی شرکت بر تاخیر در ارائه گزارش حسابرسی پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد که بین تهیه صورت‌های مالی تلفیقی توسط شرکت مادر و پایین بودن شفافیت گزارشگری مالی با تاخیر در گزارش حسابرسی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.

روش پژوهش

پیچیدگی شرکت‌ها ابعاد مختلفی دارد ولی بطور مستقیم قابل اندازه‌گیری نیست در عین حال عواملی مؤثر بر پیچیدگی وجود دارد که به کمک این عوامل می‌توان اقدام به اندازه‌گیری پیچیدگی شرکت‌ها نمود. در این پژوهش هدف این است که به کمک نظر خبرگان و پیشینه پژوهشی موجود و با استفاده از نظریه زمینه بنیان، مدل مفهومی جامع برای پیچیدگی شرکت‌ها ارائه گردد تا مبانی نظری در این خصوص بهبود یابد. این تحقیق از لحاظ هدف اکتشافی محسوب می‌شود زیرا در زمینه موضوع پیچیدگی شرکت‌ها پژوهش‌های بسیار کم انجام گرفته، همچنین این تحقیق به ارائه یک مدل نظری منجر شده و باعث گسترش مفاهیم در متون حسابداری شده است و از لحاظ ماهیت از نوع کیفی است.

از لحاظ نتیجه اجرا، از نوع بنیادی است زیرا با هدف کشف ماهیت پدیده‌ها و گسترش دانش موجود انجام می‌شود. این تحقیق یک چارچوب مفهومی جدید ایجاد می‌کند تا بتوان عوامل مؤثر بر پیچیدگی شرکت‌ها را با نگاه جامع و به صورت طبقه بندی شده شناسایی کرد. از لحاظ منطق اجرا استقرایی محسوب می‌شود زیرا مصاحبه‌شوندگان با توجه به دانش و تجربه‌های خود در مورد نتایج پدیده‌ها عوامل مؤثر بر پیچیدگی شرکت‌ها را بیان می‌کنند و الگوی پیچیدگی شرکت‌ها از طریق بررسی این عوامل استخراج می‌شود.

از لحاظ زمانی، مقطعی است زیرا جمع آوری نظر گروههای مختلف در سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ انجام شده است. در این تحقیق کیفی برای ارائه الگوی پیچیدگی شرکتها از نظریه زمینه‌بنیان استفاده شده است. بر اساس نظریه زمینه‌بنیان، داده‌ها می‌تواند از منابع مختلفی مانند مصاحبه با افراد، مقالات منتشر شده در پایگاه‌های علمی معتبر، کتاب‌ها، سمینارها، همایش‌ها و سخنرانی‌های علمی تهیه شوند.

با توجه به هدف تحقیق با رویکرد اکتشافی، در این تحقیق برای شناسایی مؤلفه‌ها و پیامدهای پیچیدگی شرکتها همزمان از ابزار مصاحبه ساختار نیافته، پرسشنامه الکترونیکی، مقالات علمی و بیانیه‌های کمیته‌های تخصصی حسابداری همزمان استفاده گردیده است. برای افزایش کیفیت نتایج پژوهش، جامعه آماری پژوهش حاضر برای مصاحبه، محدود به مشارکت کنندگان با تحصیلات کارشناسی ارشد و بالاتر شده است. جهت ساخت الگوی مفهومی از نظرات چهار گروه ذیل که در مورد موضوع پیچیدگی شرکتها صاحب‌نظر بوده و در تعامل نزدیک و کنش متقابل هستند استفاده شده است که عبارتند از (۱) پژوهشگران و اعضاء هیات علمی دانشگاه (۲) مدیران مالی یا تهیه‌کنندگان اطلاعات مالی شرکت‌ها (۳) استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی (۴) حساب‌برسان

با توجه به هدف تحقیق در انتخاب مصاحبه‌شوندگان، از روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی یا زنجیره‌ای برای مصاحبه استفاده شده است. یعنی مصاحبه با شرکت کنندگانی انجام گردید که به نحوی با یکدیگر پیوند دارند و پژوهشگر را به دیگر افراد همان جامعه راهنمایی می‌کنند. بعد از انجام ۴۰ مصاحبه داده‌های گردآوری شده به اشباع نظری رسید طوری که در مصاحبه‌های جدید هیچ گونه داده جدید مشاهده نگردید. در نگاره ۱ مشخصات مصاحبه‌شوندگان ارائه گردیده است.

نگاره ۱. مشخصات مصاحبه‌شوندگان

نفر	شرح
۱۸	پژوهشگران و اعضاء هیات علمی دانشگاه
۷	مدیران مالی و تهیه‌کنندگان صورت‌های مالی
۸	استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی و سهامداران
۷	حساب‌برسان

نگاره ۲. میزان تحصیلات مصاحبه‌شوندگان

نفر	دکتری
۱۸ نفر	
۲۲ نفر	کارشناسی ارشد

برای تحلیل داده‌ها از سه مرحله کدگذاری به شرح ذیل استفاده شده است. مرحله اول) کدگذاری باز فرآیندی است که در آن مجموعه‌ای از مقوله‌های مفهومی از متون مصاحبه استخراج می‌شود. مرحله دوم) کدگذاری محوری مجموعه‌ای از رویه‌ها که در آن داده‌ها به شیوه‌ای نو و بعد از کدگذاری باز، از طریق برقراری ارتباط با مقوله‌ها در کنار هم قرار می‌گیرند. به عبارت دیگر داده‌هایی که در مرحله یک بصورت

مفاهیم تجزیه شده بودند با همدیگر ترکیب می‌شوند تا پیوندهای بین یک مقوله و مقوله فرعی برقرار شود [۲۴]. در کدگذاری محوری پیوند بین مقوله‌ها به شرح زیر است.

شرایط علی: معمولا آن دسته از رویدادها هستند که بر پدیده‌ها اثر می‌گذارند و بوجود آورنده مقوله اصلی هستند.

شرایط زمینه‌ای: مجموعه خاصی از شرایط که در یک زمان و مکان خاص جمع می‌شوند تا مجموعه اوضاع و احوال یا مسائلی را بوجود آورند.

شرایط مداخله‌گر: شرایط مداخله‌گر یک سری شرایط عمومی است که به راهبردها اثر گذار است [۴]. آنها راهبردها را در زمینه خاصی سهولت می‌بخشند و یا آنها را محدود می‌کنند. معمولا هر یک از این عوامل نمی‌تواند بر مقوله اصلی اثرگذار باشد بلکه مجموعه‌ای از این عوامل در کنار هم تاثیر گذار است.

مقوله اصلی: مقوله اصلی در این پژوهش «پیچیدگی شرکت‌ها» است.

راهبردها: کنش‌ها یا بر هم کنش‌های خاص برای کنترل، اداره و برخورد با پدیده‌ها هستند که از مقوله اصلی منتج می‌شوند.

پیامدها: نتایجی است که بر اثر راهبردها پدیدار می‌شوند.

مرحله سوم) کدگذاری گزینشی و خلق نظریه مفهومی: کدگذاری انتخابی فرایند یکپارچه سازی و بهبود مقوله‌ها است تا نظریه مفهومی شکل بگیرد. هدف از انواع کدگذاری انجام‌شده ساختن نظریه انتزاعی درباره داده‌های جمع آوری شده است. الگوی «پیچیدگی شرکت‌ها» بعد از کدگذاری انتخابی به شرح ذیل تدوین گردید.

شکل ۱- الگوی جامع پیچیدگی شرکت‌ها

یافته‌های پژوهش

بر اساس تحلیل داده‌ها (اعم از مصاحبه‌ها، مقالات علمی معتبر، بیانیه‌های رسمی کمیته‌های تخصصی حسابداری و همچنین بیانیه کمیسیون بورس اوراق بهادار SEC در مورد پیچیدگی شرکت‌ها) ۵ مقوله، شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها به شرح ذیل شناسایی شدند.

شرایط علی

خاصه اندازه‌گیری مختلف در تهیه صورت‌های مالی

اندازه‌گیری یکی از جنبه‌های با اهمیت در حسابداری است چنانچه رقم نسبت داده شده به یک قلم، معرف اندازه واقعی ویژگی موردنظر باشد این اندازه‌گیری مستقیم محسوب می‌شود. اندازه‌گیری غیرمستقیم معمولاً از طرق پیچیده‌تری بدست می‌آید مثلاً ارزش جایگزینی برآوردی برای اقلامی که در بازار مبادله نمی‌شوند. در صورت‌های مالی برای تعیین ارزش دارایی‌ها، بدهی‌ها، درآمدها و هزینه‌ها از شیوه‌های مختلفی همانند بهای تمام شده تاریخی، و خالص ارزش بازار، ارزش دفتری، خالص ارزش بازیافتی، اقل بهای تمام شده و بازار استفاده می‌شود که این مبالغ محاسبه شده براساس مبانی مختلف گاه‌آ تجمع و تحت یک عنوان مثلاً جمع دارایی‌ها نشان داده می‌شوند. با توجه به اینکه همه استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی، تخصص لازم در این خصوص را ندارند درک این ارزش‌ها مشکل و گاه غیرممکن می‌شود.

هزینه سیاسی

نظام اقتصادی ایران از نظام اقتصاد دولتی مبتنی بر روابط تاثیر می‌پذیرد و کنترل‌های دولت بر سیاست‌های مالی و عملیاتی شرکت‌های بزرگ بورسی دارای ارتباطات دولتی قابل مشاهده است در چنین موقعیتی شرکت‌ها بر اساس انگیزه‌های متفاوتی که دارند اقدام به انتخاب رویه‌های حسابداری و گزارشگری خاص نمایند تا هزینه‌های سیاسی خود را به حداقل برسانند. بدیهی است این نحوه عمل ابهام و سردرگمی برای استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی این گونه شرکت‌ها را به همراه خواهد داشت و نهایتاً باعث افزایش پیچیدگی در درک اطلاعات مالی می‌شود.

روش‌های پیچیده در تهیه اطلاعات مالی

مشکل بودن درک برخی از روش‌های حسابداری باعث ایجاد سردرگمی و عدم اطمینان استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی می‌گردد. بر اساس بیانیه SEC، برخی از کاربران صورت‌های مالی عدم قطعیت مرتبط با اندازه‌گیری بر اساس ارزش منصفانه بازار را درک نمی‌کنند. برای مثال سود و زیان تحقق نیافته ناشی از تغییر در ارزش منصفانه برای استفاده‌کنندگان قابل درک نیست. طبق بررسی انجام شده درک روش‌های

حسابداری همانند ابزارهای مشتقه، اجاره به شرط تملیک، پیمان‌های بلند مدت، ترکیب تجاری و طرح‌های بازنشستگی برای برخی استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی مشکل است.

روش‌های سنتی افشا به جای XBRL

زبان گزارشگری توسعه‌پذیر، روند و شیوه جدید در گزارشگری مالی ارائه می‌کند و هدف از بکارگیری این زبان در بازار سرمایه، گزارش‌دهی یکسان صورت‌های مالی و کمک بیشتر به استفاده‌کنندگان از اطلاعات و صورت‌های مالی شرکت‌ها است [۸]. استفاده از زبان گزارشگری توسعه‌پذیر باعث می‌شود محتوای گزارش‌های مالی یکنواخت گردد که باعث سهولت استفاده می‌گردد [۲].

رقابت در بازار

مدیران شرکتهایی که در صنایع رقابتی هستند انگیزه زیادی برای مدیریت هزینه‌ها و درآمدها دارند تا در صحنه رقابت باقی بمانند. از طرف دیگر مدیران چنین شرکت‌هایی با نگرانی‌های شغلی ناشی از فعالیت در محیط رقابتی مواجه هستند بنابراین در صورتی که امکان دسترسی به نتایج از پیش تعیین شده وجود نداشته باشد، احتمال دستکاری اطلاعات و استفاده از روش‌های خاص توسط چنین مدیرانی را افزایش می‌دهد که بر قابل فهم بودن صورت‌های مالی اثر منفی می‌گذارد.

انگیزه‌های مدیران

بر اساس تئوری رفتار فرصت طلبانه مدیران بر اساس منافع شخصی خود عمل می‌کنند. برای اندازه‌گیری عملکرد مدیران عموماً از اطلاعات صورت‌های مالی استفاده می‌شود بنابراین مدیران تمایل دارند تا نتایج مورد نظر خود در گزارشات مالی ارائه شود بدین منظور تلاش می‌کنند گزارشات مالی را به سمت نتایج خاصی هدایت کنند. مدیرانی که سابقه بالای مدیریت در یک شرکت را دارند بدلیل تسط بالاتر به امور شرکت و کارکنان از توانایی بالاتری در این زمینه برخوردارند. مدیران برای رفع عملکرد ضعیف خود ممکن است اقدام به ایجاد ابهام عمدی و پیچیدگی ساختگی در صورت‌های مالی نمایند تا بدین وسیله ضعف عملکرد خود را در پیچیدگی اطلاعات مالی پنهان کنند و مزایای جبران خدمات خود را حداکثر نمایند.

سطح افشای اجباری و اختیاری

زمانی که اطلاعات مالی منتشر شده توسط شرکت‌ها پیچیده باشد استفاده‌کنندگان از این اطلاعات ممکن است در درک محتوا دچار مشکل شوند و نتوانند از این اطلاعات در تصمیم‌گیری‌های خود به نحو احسن استفاده نمایند زیرا استخراج و تجزیه تحلیل اطلاعات از چنین گزارشاتی زمان‌بر و هزینه‌بر است و ممکن است از عهده برخی از استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی خارج باشد. در چنین موقعیتی شرکت‌ها از شیوه‌های تکمیلی افشا جهت شفاف سازی بیشتر و ارتقا محیط اطلاعاتی استفاده می‌کنند و پیچیدگی قابل اجتناب^۱ را از بین می‌برند.

^۱ avoidable complexity

نبود مؤسسات تحلیل‌گری متخصص و ارزیابی بازار سهام و رتبه‌بندی شرکت‌ها

در کشور های توسعه‌یافته اقتصادی مؤسسات تحلیل‌گری و اعتبارسنجی نقش بسیار با اهمیتی در تحلیل اطلاعات مالی منتشر شده توسط شرکت‌ها ایفا می‌کنند و بعنوان ماخذ معتبری از تفسیر اطلاعات مالی مورد پذیرش قرار گرفته‌اند. در ایران نبود این مؤسسات تحلیل‌گری و رتبه‌بندی باعث شده است استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی در مورد برخی اطلاعات پیچیده توانایی لازم جهت تفسیر و بهره‌برداری را نداشته باشند.

عوامل زمینه‌ای

استانداردهای حسابداری ایران

روش‌های تجویز شده توسط استاندارد نقش تعیین‌کننده‌ای در تولید اطلاعات و سطح پیچیدگی آنها دارد. از دیدگاه متفاوت نیز به این قضیه می‌توان نگریست به این صورت که استانداردهای حسابداری می‌تواند نقش موثری در حذف پیچیدگی‌های غیرضروری داشته باشد.

قوانین و مقررات در حال اجرا

قوانین و مقرراتی همچون بورس اوراق بهادار قانون تجارت و موارد مشابه می‌تواند حدود اختیارات، محدودیت‌ها و تکالیف را مشخص کند. در قوانین مختلف به صراحت تاکید بر حفظ منافع همه ذینفعان انجام شده است ولی در موارد زیادی نیز رویکرد ها بیشتر برای حفظ منافع اکثریت و سهامداران عمده بوده است. این قوانین می‌تواند کیفیت محیط اطلاعاتی و پیچیدگی را تحت تاثیر قرار دهد.

دانش استفاده‌کنندگان

بررسی‌های انجام شده توسط کمیسیون بورس اوراق بهادار نشان می‌دهد که بطور متوسط استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی نمی‌توانند به راحتی این اطلاعات مالی را درک کنند. با توجه به اینکه بخشی از پیچیدگی شرکت‌ها بدلیل توسعه‌های کسب و کار اجتناب‌ناپذیر است بنابراین دانش پایین استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی می‌تواند باعث ایجاد زمینه‌ای شود که مدیران به راحتی بتوانند پیچیدگی‌های غیرضروری را برای اهداف متقلبانه در صورت‌های مالی و گزارشات خود ایجاد کنند.

فرهنگ عمومی

در ایران فرد گرایی در مقابل جمع گرایی بیشتر مورد توجه است و اهداف فردی یا گروه هم‌سود به اهداف عمومی جامعه بیشتر ترجیح داده می‌شود. مدیران و تهیه‌کنندگان اطلاعات مالی نیز از این امر مستثنی نیستند و منافع فردی را در بیشتر موارد به منافع جمعی مقدم می‌دانند و تلاش می‌کنند محتوای گزارشات را به سمت نتایج مورد نظر خود هدایت کنند و یا عملکردهای ضعیف خود را با ایجاد ابهام در گزارشگری مالی و استفاده از روش‌های پیچیده حسابداری و یا انتشار گزینشی اطلاعات، پنهان نگه دارند.

عوامل مداخله‌گر

خط مشی‌ها و سیاست‌های حسابداری: خط مشی‌های حسابداری می‌تواند موجب بروز پیچیدگی گردد زیرا ممکن است منتج به کاهش قابلیت مقایسه در میان شرکت‌ها گردد. در صورتیکه داد و ستدهایی

که ماهیت مشابهی دارند به شیوه های متفاوت برخورد شوند باعث کاهش قابلیت مقایسه و ابهام استفاده کنندگان از این اطلاعات می شود.

نظام راهبری

در مالکیت دولتی و عدم اعمال صحیح خصوصی سازی، عدم تقارن اطلاعاتی به نفع دولت و به ضرر سهامداران اقلیت ایجاد می شود که در نتیجه مدیران دغدغه انتشار اطلاعات شفاف و با کیفیت بالا را نداشته و چه بسا اقدام به ایجاد ابهام و پیچیدگی عمدی می نمایند و خواسته های سیاستمداران را در اولویت کاری خود قرار می دهند.

پیچیدگی محیط شرکت

پیچیدگی در محیط فعالیت شرکت بصورت روز افزون در حال افزایش است. با پیچیده تر شدن محیط فعالیت شرکت نیازهای اطلاعاتی جدیدی به وجود می آید و جمع آوری و گزارش نتایج این فعالیت ها را تحت تاثیر قرار می دهد. این تغییرات می تواند توان بهره برداری عموم استفاده کنندگان از اطلاعات منتشر شده مالی را کاهش دهد.

تعدد استانداردها، قوانین و مقررات در حال اجرا

وجود تعداد زیاد استانداردها، مقررات و دستورالعمل ها رسمی و غیررسمی و تفسیر جاری آنها می تواند تاثیر گسترده ای بر روی پیچیدگی اطلاعات مالی منتشر شده توسط شرکت بگذارد. در این شرایط تهیه کنندگان و استفاده کنندگان از اطلاعات باید از تسلط بالایی بر موارد ذکر شده در بالا برخوردار باشند که برای بیشتر افراد قابل تصور نمی باشد.

راهبردها

اقدام تعهدی بالا

وجود اقدام تعهدی بالا باعث کاهش توانایی پیش بینی توسط استفاده کنندگان صورت های مالی و تحلیل گران می شود. همچنین اقدام تعهدی اختیاری ابزاری برای دستکاری توسط تهیه کنندگان صورت های مالی است که می تواند به ابهام و پیچیدگی اطلاعات مالی اضافه کند.

صورت های مالی تلفیقی

تهیه صورت های مالی تلفیقی باعث افزایش پیچیدگی شرکت اصلی و اطلاعات مالی گروه می شود. این مسئله در مورد حسابرسی این گونه شرکت ها نیز صدق می کند. طبق نظرات ارائه شده و بررسی های انجام یافته درک اقدام تلفیقی برای بیشتر استفاده کنندگان از اطلاعات مالی شرکت ها مشکل می باشد.

فروش صادراتی

شرکت هایی که بازار محصولات خود را توسعه دادند و عملیات خارجی دارند و یا در چندین کشور مختلف اقدام به فروش محصولات می نمایند درآمدها و هزینه ها با ارزهای مختلف را ثبت می کنند و طبق

استانداردها جهت تهیه صورت‌های مالی در ایران باید ارزشهای خارجی را تسعیر نماید و این فرایند با شناسایی سود و زیان تسعیر ارز توأم بوده و مراحل حسابداری پیچیده‌تر می‌شود.

ارتباطات سیاسی

در نظام‌های اقتصادی دولت محور عموماً دخالت‌های دولتی در امورات شرکت‌ها مشاهده می‌شود. در چنین شرایطی اگر مدیران شرکت‌ها بخواهند پاداش و مزایای جبران خدمات شخصی خود را حداکثر نمایند به جای این که روی انتخاب بهترین سیاست‌ها و خط مشی‌های حسابداری تمرکز کنند، بیشتر برای هدایت اطلاعات مالی به سمت نتایج از پیش تعیین شده و توصیه شده یا مورد تمایل خود متمرکز می‌شوند و این مسئله بر پیچیدگی اطلاعات مالی منتشر شده اضافه می‌کند.

چرخه طولانی عملیات

چرخه عملیات طولانی باعث می‌شود که اقلام تعهدی دوره جاری به دوره‌های آتی منتقل شود. این مسئله می‌تواند توانایی پیش بینی را کاهش و ابهام پیچیدگی شرکت‌ها را افزایش دهد. هر چقدر زمان طولانی‌تر شود ابهام به همان اندازه افزایش می‌یابد.

دوره تصدی مدیر عامل

مدیر عامل با دوره تصدی طولانی می‌تواند قدرت نسبی خود را همزمان با تحت کنترل گرفتن فرایندها و سیستم‌های اطلاعات داخلی افزایش دهد. [۲۶]. مدیران برای جبران عملکرد ضعیف خود اقدام به افزایش پیچیدگی در سیستم اطلاعاتی و صورت‌های مالی می‌نمایند تا مانع انعکاس شفاف اطلاعات در خصوص عملکرد ضعیف خود شوند.

نوسانات بالا در جریان نقد عملیاتی

نوسانات بالا در جریان نقد عملیاتی به وسیله انحراف معیار اندازه‌گیری می‌شود و هر چقدر انحراف معیار جریان نقد عملیاتی افزایش یابد پیچیدگی شرکت افزایش می‌یابد زیرا باعث افزایش عدم اطمینان و کاهش قابلیت پیش‌بینی برای دوره‌های آتی می‌شود.

نوسانات بالا در خالص دارایی‌های عملیاتی: هرچه انحراف معیار تغییرات خالص دارایی‌های عملیاتی افزایش یابد باعث افزایش پیچیدگی شرکت می‌شود زیرا نوسانات بیشتر باعث افزایش عدم اطمینان و کاهش قابلیت پیش‌بینی برای دوره‌های آتی می‌شود.

سطح تکنولوژی صنعت

صنایع کارخانه‌ای بر اساس سطح تکنولوژی طبقه بندی شده‌اند. سازمان همکاری اقتصاد و توسعه این طبقه بندی را در چهار گروه سطح تکنولوژی بالا، سطح تکنولوژی متوسط به بالا، سطح تکنولوژی متوسط به پایین و سطح تکنولوژی پایین طبقه بندی نموده است. افزایش سطح تکنولوژی تولید، پیچیدگی اطلاعات مالی شرکت را افزایش می‌دهد.

جریان نقد عملیات منفی

جریان نقد عملیات منفی می‌تواند باعث افزایش پیچیدگی اطلاعات مالی شرکت می‌گردد. طبق پژوهش‌های انجام شده توسط هودر و همکاران [۱۶]، آزمون تعیین سطح خطای پیش بینی توسط تحلیل‌گران نشان داد خطای پیش‌بینی تحلیل‌گران و پیچیدگی در شرکت‌های دارای جریان نقد عملیاتی منفی بیشتر بود.

واگرایی تغییرات جریان نقد عملیاتی و خالص دارایی‌های عملیاتی

نوسانات بالا در جریان نقد عملیاتی و خالص دارایی‌های عملیاتی به نوبه خود باعث افزایش پیچیدگی شرکت می‌شود در عین حال در صورتی که جهت تغییرات این دو شاخص با همدیگر واگرا باشد خطاهای پیش‌بینی توسط استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی را افزایش می‌دهد بنابراین واگرایی تغییرات رابطه مستقیم با پیچیدگی اطلاعات مالی شرکت‌ها دارد.

تنوع محصولات

براساس مدل راملت شرکت‌ها از لحاظ تنوع محصولات در سه گروه شرکت‌های تک محصولی، شرکت‌های با تنوع متوسط شرکت‌ها با تنوع بسیار بالا طبقه بندی می‌شود. هرچه تنوع محصولات بیشتر شود عملیات شرکت گسترده‌تر و پیچیده‌تر می‌شود بنابراین با افزایش حجم اطلاعات ابهام و پیچیدگی افزایش می‌یابد.

تمرکز مالکیت سهامداران

پژوهش‌های تجربی در مورد افزایش پیچیدگی صورت‌های مالی و اثرات منفی آن بر محیط اطلاعاتی نشان می‌دهد مالکیت محدود از دیدگاه سرمایه‌گذاران جزء بر پیچیدگی صورت‌های مالی اثر می‌گذارد زیرا اطلاعات مالی تحت فشار گروه محدود که بیشتر سرمایه را دارند قرار می‌گیرد. همچنین سطح تجارت محدود نیز می‌تواند باعث ایجاد انحصار و بروز پیچیدگی در شرکت گردد [۲۱].

پیامدها

راهبردهای پیچیدگی شرکت‌ها که از سوی خبرگان مطرح گردید پیامدهایی را برای شرکت‌ها، بازار سرمایه و کلیه استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی به همراه دارد. افزایش پیچیدگی شرکت به افزایش سوء برداشت از اطلاعات مالی منجر می‌شود و زمان و هزینه لازم برای دستیابی به اطلاعات را افزایش می‌دهد که به نوبه خود باعث افزایش گزینش نادرست خواهد شد [۲۳]. عدم توانایی برخی از استفاده‌کنندگان در استخراج اطلاعات مورد نیاز در موقعیت پیچیده به افزایش عدم تقارن اطلاعاتی و کاهش کارایی بازار سرمایه بین ذینفعان مختلف منجر می‌شود [۲۲].

پیچیدگی شرکت‌ها و محیط اطلاعاتی پیچیده، سرمایه‌گذاران را در تحلیل اطلاعات با مشکل مواجه می‌سازد و در تصمیم‌گیری‌های معاملاتی خود نمی‌توانند منطقی عمل کنند بنابراین قیمت‌های شکل گرفته برای سهام و اوراق بهادار در چنین شرایطی نادرست و غیرواقعی بوده و سرمایه‌گذاران را دچار ضرر و زیان می‌کند [۱۷]. استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی پیچیده عملاً قادر به استخراج برخی از اطلاعات مورد نظر خود نمی‌شوند بنابراین تعدادی از متغیرها و سوالات ذهنی آنها بدون پاسخ باقی می‌ماند که

ابهام را از دیدگاه آنها افزایش و در نتیجه اعتماد عمومی را کاهش می‌دهد. کاهش اعتماد عمومی، هزینه تامین مالی از طریق سهام و بدهی را افزایش می‌دهد. پیچیدگی در سطح شرکت‌ها می‌تواند زمینه‌ای را فراهم کند که مدیران با اهداف منفعت‌طلبی شخصی اقدام به تقلب و مدیریت سود نمایند و از پیچیدگی به عنوان سرپوشی برای اقدامات خود استفاده کنند [۱۵].

نتیجه‌گیری و جمع بندی

تجزیه تحلیل نظرات خبرگان و صاحب‌نظران بیان کننده این است که بروز پیچیدگی شرکت‌ها با توجه به پیشرفت‌های اخیر در محیط کسب و کار امری بدیهی و اجتناب ناپذیر است. پژوهش حاضر یک نظریه بنیادی از عوامل موثر بر پیچیدگی شرکت‌ها ارائه کرده است. یافته‌های این پژوهش نشان داد خاصه اندازه‌گیری مختلف در تهیه صورت‌های مالی، روش‌های پیچیده در تهیه اطلاعات مالی، روش‌های سنتی به جای روش‌های نوین مثل زبان گزارشگری مالی توسعه پذیر به عنوان عوامل اصلی و شرایط علی اولیه در بروز پیچیدگی شرکت‌ها محسوب می‌شود. بر اساس بررسی‌های انجام شده بیشتر استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی قادر به درک روش‌های مختلف حسابداری، خاصه‌های اندازه‌گیری متعدد و ارائه‌های غیرمعمول و طولانی نیستند. عامل دیگر از دیدگاه خبرگان نبود موسسات تحلیل‌گری تخصصی و ارزیابی سهام و رتبه بندی شرکت‌ها است که نقش با اهمیتی در تحلیل و تفسیر اطلاعات تخصصی و پیچیده ایفا می‌کنند. علاوه بر این عوامل هزینه‌های سیاسی، رقابت در بازار، انگیزه‌های مدیران و سطح افشای اجباری و اختیاری بر پیچیدگی شرکت موثر هستند.

با توجه به شرایط علی بیان شده در بالا و با لحاظ عوامل زمینه‌ای استانداردهای حسابداری ایران، قوانین و مقررات در حال اجرا، دانش استفاده‌کنندگان و فرهنگ عمومی کشور به عنوان بستر و همچنین عوامل مداخله‌گر خط‌مشی‌ها و سیاست‌های حسابداری، نظام راهبری، پیچیدگی محیط شرکت، تعدد استانداردها و قوانین و مقررات در حال اجرا، راهبردهای پیچیدگی شرکت در این نظریه استخراج شدند.

این مدل نظری راهبردهایی را معرفی نمود که پیچیدگی شرکت را افزایش می‌دهند. پیچیدگی شرکت پیامدهای منفی برای شرکت، بازار سرمایه و کل اقتصاد از قبیل قیمت‌گذاری نادرست سهام و اوراق بهادار در بورس، کاهش کارایی بازار سرمایه، افزایش عدم تقارن اطلاعاتی، سوءبرداشت از اطلاعات مالی، کاهش کارایی سرمایه‌گذاری، کاهش اعتماد عمومی، مانع برای تصمیم‌گیری به هنگام، افزایش گزینش نادرست و ایجاد زمینه برای دستکاری و مدیریت سود ایجاد می‌کند.

فهرست منابع

۱. ایزدی نیا، ناصر و فدوی، محمد حسن و امینی نیا، میثم. (۱۳۹۳). "بررسی تاثیر پیچیدگی حسابداری و شفافیت گزارشگری مالی بر تاخیر در ارائه گزارش حسابرس". **فصلنامه دانش حسابرسی**، ۵۴: ۷۸-۱۰۱.
۲. ثقفی، علی و همکاران. (۱۳۸۴). "گزارشگری مالی در اینترنت و وضعیت آن در ایران". **مجله مطالعات حسابداری**، شماره ۱۰ و ۱۱ (۳): ۱۲۷-۱۵۹.

۳. جهانشاد، آزیتا، زالی، اعظم، (۱۳۹۴). "تاثیر پیچیدگی سازمانی بر رفتار پیش بینی سود". **نشریه تحقیقات حسابداری و حسابرسی**، انجمن حسابداری ایران، (۱۰): ۳۳-۴۲-۵۵.
۴. دانایی فرد، حسن، امامی، مجتبی. (۱۳۸۶). "استراتژی های پژوهش کیفی تاملی بر نظریه پردازی داده بنیاد. اندیشه مدیریت". (۱): ۲: ۳۳۲-۳۱۶.
۵. زنجیردار، محمد، صادقی سیاح، محمد. (۱۳۹۹). "نقش قیمت گذاری نادرست بر مخارج سرمایه گذاری و ساختار سرمایه در شرکت های هموارساز و غیرهموارساز سود". **نشریه تحقیقات حسابداری و حسابرسی**، انجمن حسابداری ایران، (۱۲): ۴۷: ۵۴-۳۷.
۶. سرهنگی، حجت و همکاران. (۱۳۹۳). "بررسی پیچیدگی گزارشگری مالی بر رفتار معاملاتی سرمایه گذاران در بازار سرمایه ایران". **فصلنامه بورس اوراق بهادار**، ۲۷: ۷۸-۵۹.
۷. صالحی، اله کرم و همکاران. (۱۳۹۶). "بررسی تاثیر پیچیدگی اطلاعات حسابداری بر تاخیر ارائه صورت های مالی حسابرسی شده و عدم تقارن اطلاعاتی". **فصلنامه دانش حسابداری مالی**، ۱۴: ۱۱۶-۸۷.
۸. نوجوان، مهناز و همکاران، (۱۳۹۵)، "بررسی ابعاد گزارشگری xbrl و سطوح پذیرش آن". **پژوهش حسابداری**، ۲۲: ۱-۱۵.
9. Advisory Committee on Improvements to Financial Reporting, (2008). "Final Report of the Committee on Improvements to Financial Reporting to the United States Securities and Exchange Commission(financial statement complexity)". **Washington DC SEC**: pp. 1-14.
10. Alamoudi D, Kumar A,(2017). "Information System Complexity and Business Value". **International Journal of Economics & Management Sciences** , vol32(1): pp.128-145.
11. Basuony, M.A.K, Mohamed, E.K.A, Hussain, M, (2016). "Board characteristics, ownership structure and audit report lag in the Middle East". **Int. J. Corporate Governance**, Vol. 7: pp.180-205.
12. Bloomfield, R,(2002). "The incomplete revelation hypothesis and financial reporting". **Accounting Horizons**, 16:pp. 233-243.
13. Chychyla, R, et al,(2019) "Complexity of financial reporting standards and accounting expertise". 67(1): p. 226-253.
14. Chen, J, Hong, H, Stein, J, (2001). "Forecasting Crashes: Trading Volume, Past Returns, and Conditional Skewness in Stock Prices". **Journal of Financial Economics**, 61:pp345-381.
15. de Souza, J.A.S, et al,(2019). "The linguistic complexities of narrative accounting disclosure on financial statements. An analysis based on readability characteristics". **Research in International Business and Finance** ,vol 48: pp. 59-74.
16. Hodder, Leslie, Hopkins, Patrick, wood, David, (2008). "The Effects of Financial Statement and Informational Complexity on Analysts' ash Flow Forecasts". **The Accounting Review**, Vol 83(4):pp. 915-956.

17. Hoitash, R., and U. Hoitash. (2017). "Measuring accounting reporting complexity with XBRL". **The Accounting Review** (forthcoming).
18. Hsu, C. H., Lai, S. C, Li, H. C, (2016), "Institutional Ownership and Information Transparency: Role of Technology Intensities and Industries". **Asia Pacific Management Review**, Vol 21: PP. 26-37.
19. International Accounting Standards Board, (2008), "Reducing Complexity in Reporting Financial Instruments". available at: www.ifrs.org
20. Isidro,H, Raonic,I,(2012), "Firm incentives, institutional complexity and the quality of "harmonized" accounting numbers". **The International Journal of Accounting**, Vol 47: pp407-436
21. Lawrence, A, (2013), "Individual investors and financial disclosure". **Journal of Accounting & Economics** 56, 130-147.
22. Miller, B, (2010). "The effects of financial statement complexity on small and large investor trading". **The Accounting Review**, 85(4):pp. 2107-2143.
23. Mutiso,p, kamau,c, (2013). "Factors influencing complexity in financial Report preparation – Evidence from the banking sector in Kenya". **journal of Economics and business Research**,19(1):pp 219-230
24. Strauss, A, Corbin, J,(1998), "Basic of Qualitative Research Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory" **journal of SAGE**, Vol2(4):pp.65-79
25. Wayen, G, dolphin, S, (2016). "Financial statement complexity and voluntary disclosure". **Journal of Accounting and Economics**, Vol 62, pp 234-26.
26. Xin, Y, Gu, X. Li, T, (2015). "Industry Competition Structure, Market Power, and Stock Price Crash Risk". **China Accounting and Finance Review**, vol17(4):1-46

تهران، میرداماد، نرسیده به میدان محسنی، خیابان حساری، نبش کوچه دهم پلاک ۳۴

کد پستی: ۱۵۴۷۷۳۳۹۱۱

تلفن: ۲۲۲۲۷۲۲۱

فکس: ۲۲۹۰۷۶۷۲

وبسایت

www.iaaaar.com

ایمیل

iranianiaa@yahoo.com

Presenting a Model for Companies Complexity and its Consequences

Seyed Mehdi Razavi Khosroshahi¹

Ph.D.student of accounting, Tabriz branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

Rasoul Baradaran Hassanzadeh (PhD)²©

Associate professor of accounting, Tabriz branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

Mehdi Zeynali (PhD)³

Assistant professor of accounting, Tabriz branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

(Received: 24 October 2020; Accepted: 3 August 2021)

based developments in the country's economy and markets have a profound impact on the accounting procedures and financial information issued by companies. One of the important factors that financial information users face on, is the companies complexity that can make it difficult to extract and use the required financial information. The purpose of this study is to design a conceptual model for companies complexity based on a Grand theory approach. Statistical population of this research consists experts in the field of companies complexity that includes researchers, financial managers or accounting information providers, auditors and users of accounting information. The results shows that companies complexity can have consequences such as stock mispricing, increased information asymmetry, Manipulation and income management, Reduced investment efficiency, Delay in decision making and Reduce public trust. In this model the causal factors and strategies of companies complexity are presented that arise in the context of the underlying factors and the intervening conditions expressed.

Keywords: Companies Complexity, Grounded Theory, Consequences of Complexity, Experts.

¹ razavi@iauosku.ac.ir

² baradaran313@iaut.ac.ir © (Corresponding Author)

³ zeynali@iaut.ac.ir